

HOENDERRASSEN EN -RASGROEPEN VAN DE BALKAN (Deel I en II)

Door: Hristo Lukanov (BG)

Ter nagedachtenis aan *Miloslav Prochazka* - een gerespecteerd pluimveefokker, schrijver en keurmeester.

<http://www.chovprochazka.estranky.cz/>

Miloslav Prochazka website

Twee jaar geleden wilde mijn vriend Miloslav Prochazka een soortgelijk artikel schrijven voor een Tsjechisch tijdschrift, om de kippenrassen van de Balkan te promoten. Helaas is hij veel te vroeg gestorven.... Nu hoop ik met dit materiaal zijn werk voort te zetten en de bijzondere, maar nog erg onbekende kippen van de Balkanlanden te introduceren aan de lezers van Aviculture Europe.

Boven: Het Balkan Schiereiland (illustratie: Wikipedia.org)

INTRODUCTIE

De Balkan is gelegen in het zuidoosten van Europa. De totale oppervlakte van de Balkan is ongeveer 505.578 km². De bevolking is multi-etnisch en telt circa 55 miljoen mensen die verschillende talen spreken. Geheel op de Balkan liggen Albanië, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Griekenland, Kosovo, Macedonië en Montenegro. Een groot deel van het grondgebied van Servië (73%), Kroatië (49%) en Slovenië (27%) bevinden zich ook op het Balkan schiereiland. Slechts 9% van het grondgebied van Roemenië en 8% van het grondgebied van Turkije (Europees deel van Turkije), en slechts 0,2% van Italië bevinden zich op de Balkan ^[1]. Door zowel de Dardanellen en de Bosporus is het gescheiden van Azië en Afrika. De naam Balkan-schiereiland stamt uit het begin van de XIXe eeuw en verwijst naar de gelijknamige bergketen in Bulgarije en een deel van Servië: Het Balkan gebergte. ^[2]

Gedomesticeerde hoenders werden hier al gekweekt door de oude Grieken. De vroegste gegevens dateren uit de VII-VI eeuw voor Christus ^[3, 4, 5]. Van de 4^e tot de 2^e eeuw voor Christus werden de verschillende soorten kippen onderscheiden in hun productiviteit en exterieur ^[5]. Ongeveer 2000 jaar geleden veroverde het Romeinse Rijk het Balkan-schiereiland. Tijdens deze periode werd een zwaarder vleestype gecreëerd. Aangenomen wordt dat in die tijd het vijftienige Dorking ras ontstond en verspreid werd over het rijk ^[5, 6, 7].

In de middeleeuwen en de nieuwe tijd, tot het midden van de 20^e eeuw was de pluimveehouderij op de Balkan voornamelijk gebaseerd op het voldoen aan huishoudelijk gebruik van vlees en eieren ^[8]. Dit had zijn weerslag op de rassen-diversiteit in deze regio. Gedurende deze periode is een groot deel van de Balkan rassen gemaakt.

Rechts: Een Turkse man met een langkraaier haan, door Jacopo Ligozzi (1547–1627).

Aan het einde van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw werden een aantal hoogproductieve rassen geïmporteerd (Menorca, Leghorn, Rhode Island Red, La Fleche, Altsteirer, enz.). Sommige daarvan hebben bijgedragen bij de totstandkoming of verbetering van de lokale rassen. ^[8, 9, 10]

De tweede helft van de 20^e eeuw werd gekenmerkt door de industrialisatie van pluimvee en progressieve vernauwing van de genetische diversiteit als gevolg van de introductie van hybriden. ^[11, 12, 13] De meeste rassen, ooit gecreëerd als productief, verloren hun belang; een wereldwijde trend die ook van invloed was op pluimvee in de Balkan. Dit is de periode van de ontwikkeling van het sierpluimvee; het creëren en behouden van rassen voor decoratieve doeleinden. Vandaag de dag worden de inspanningen gericht op het behoud van de rassen-diversiteit als een waardevolle genetische bron voor de toekomst. ^[13, 14, 15] Volgens de auteur zouden een aantal Balkanrassen met succes gebruikt kunnen worden in de biologische productie van pluimveevlees en eieren in Europa, terwijl anderen populair kunnen worden als siervogels.

Momenteel zijn er op het grondgebied van de Balkanlanden in totaal 29 kippenrassen ¹ * en meer dan 30 rasgroepen ² *. Een groot deel hiervan zijn dubbelnut rassen, maar er zijn ook veel rassen gecreëerd als sierkippen. Het artikel geeft basisinformatie over de Balkan rassen en rasgroepen die van belang zijn voor de Europese sierpluimveehouderij.

ECHTE KRIELRASSEN

Kroatische krielen (Hrvatska patuljasta kokoš)

Rechts: Patrijsbonte Kroatische kriel haan
(foto: KUHPK)

Onder: Goudpatrijs Kroatische kriel hen (foto:
KUHPK)

De Kroatische kriel is gefokt in verschillende delen van Kroatië, het ras ontstond door selectie. In 2007 werd de Club van Kroatische dwerghoen fokkers opgericht (Klub uzgajatelja hrvatske patuljaste kokoši- KUHPK). In 2012 is de rasstandaard ingediend bij de EE. In de verschillende delen van Kroatië is het ras bekend als de Gretlika, Kredlika, Jurek i Katica, Đuro i Kata en andere. Toen de standaard werd opgesteld in 2007 werd de naam *Kroatische kriel* ^[16]. Kroatische krielen zijn vitale en sterke dieren, bestand tegen slechte weersomstandigheden, bescheiden met voer en uitstekende kloeken, en, niet onbelangrijk, met een aantrekkelijk uiterlijk. De krielen zijn sierlijk en elegant, met een trotse houding. Voorkomende kleuren: rood, patrijsbont, wit, goud, patrijs.

Gewicht: 0,75/0,6 kg.

Minimum gewicht broedei: 35 gr.

Ringmaat: 13/11

Bulgaarse kriel (Bulgarska dzhinka; Bregovska dzhinka)

Dit is een rasgroep echte krielen die gefokt worden in noordwest Bulgarije, vooral in de regio Vidin en Bregovo, vandaar de naam Bregovska dzhinka. "Dzhinka" is het Bulgaarse (volkstal) woord voor echte kriel.

Rechts: Een paar Bulgaarse krielen (foto: Hristo Lukanov)

Hun kenmerkende uiterlijk werd al opgemerkt in de tweede helft van de 20e eeuw. Maar als gevolg van onbedoelde selectie en een andere visie van elke fokker hebben deze krielen nog steeds een grote variabiliteit. Het werken aan het vastleggen van de raseigenschappen en toekomstige erkenning als ras duurt al enige jaren en er zal nog meer tijd nodig zijn.

Kenmerken zijn de aanwezigheid van een goed ontwikkelde kuif en royaal bevederde poten met gierhakken. De kleur van het gevederte is gevarieerd, vooral porselein kleurvariaties. De hennen gaan aan de leg op ongeveer 5 ½ - 6 maanden oud en de productie van eieren is laag: 100 tot 120 eieren per jaar [persoonlijke observaties]. Deze krielen zijn geschikt als sierhoen, gehard en niet veeleisend, en uitstekende kloeken.

Gewicht: 0,75-0,95/0,6-0,8 kg.

Minimum gewicht broedei: 30 gr.

Ringmaat: 16/15

In de Balkanlanden komen nog 2 andere rasgroepen echte krielen voor: de *Slavonische Naakthalskriel* (Slavonska patuljasta golovrata kokoš) in Kroatië en de *Lesbos Naakthalskriel*, in Griekenland.

De Lesbos Naakthalskriel is een zeldzame rasgroep van echte krielen met een hoger lichaamsgewicht dan andere krielen. De naakthals is een kenmerk, ze komen voor in diverse kleurslagen. ^[17, 18].

De Slavonische Naakthalskriel is van meer belang; de Kroatische fokkers werken momenteel aan de erkenning. In 2008 werd de rasstandaard opgesteld. Bijzonder kenmerk is de aanwezigheid van een naakte hals, meestal zijn ze heterozygoot (fokonzuiver) voor het Na-gen. De kleur van het gevederte varieert. Dit is een vitaal en pretentieloos krielras; ze verdragen de zomerse hitte zeer goed en het zijn uitstekende kloeken.

Rechts: Slavonische Naakthalskriel haan. (foto: Dražen Biličić, HR)

Krielkippen die veel lijken op de Kroatische krielen zijn te vinden in heel de Balkan, maar ze hebben een grote variatie in veerkleur en de aanwezigheid van allerlei mutaties (kaalbenig of bevederde benen, rode of witte oorlellen, een kuif, verschillende kamtype etc.). In Servië worden deze miniatuur kippen alen aangeduid met de gemeenschappelijke naam "kikerezi" en in Bulgarije staan ze bekend als "Japonki" of "dzhinki". Bij deze spreek ik mijn bewondering uit voor de Kroatische fokkers die in staat waren om de raseigenschappen van deze unieke echte krielen vast te leggen.

LICHTE RASSEN

Dalmatisch Hoen (Dalmatinska kokoš)

Het Dalmatische Hoen is waarschijnlijk al eeuwen geleden ontstaan in Dalmatië, - nu een deel van Kroatië - en vermoedelijk uitgestorven in de tweede helft van de 20e eeuw. Dit ras werd beschreven in 1914 door de beroemde fokker Armin Arbeiter. ^[19] De Kroatische fokkers spannen zich nu in voor de wederopbouw en standaardisatie van dit oude ras. Dalmatische hoenders zijn vitale en weinig eisende kippen met smakelijk vlees, vroeg volwassen en een relatief goede leg.

Volgens de voorgestelde rasstandaard ^[20], kan de kleur van het gevederde variëren. Het zijn elegante hoenders, met geel-witte oorrellen, kleine kuif en donkerrood gepigmenteerd gezicht.

Gewicht: 1,9-2,3 / 1,2-1,5 kg.
Ring size: 18/16

Links: Afbeelding van de Dalmatische hoenders in het boek van Arbeiter, 1914.

Onder: Dalmatische hanen. (foto: Dražen Biličić, HR)

Zwarte Shumen hoen (Zwart shoumenska hoen)

Dit interessante Bulgaarse hoenderas is beschreven in het Aprilnummer 2011 van Aviculture Europe Magazine ^[8]. Een nieuwe ontwikkeling bij dit ras is de creatie van de blauwe kleurslag.

Het zijn vitale, weinig eisen stellende, vroegrijpe kippen met een goede leg van witschalige eieren.

Shumen hoenders hebben oranje-rode ogen tegen een achtergrond van een prachtig groenglanzend gevederde. Snavel en poten zijn zwart. De kam en lellen zijn goed ontwikkeld. Bij dit ras hebben de hennen soms een donker gepigmenteerde kop en kam.

Gewicht: 1,8-2,5 / 1,2-1,8 kg.
Minimum gewicht broedei: 48 gr. Ringmaat: 18/16

Links: Zwarte Shumen haan met blauwe hennen. (Fokker en foto: Hristo Lukanov)

Links: Blauwe Shumen haan met zwarte hennen. Fokker en foto: Hristo Lukanov.

Andere belangrijke sierhoenderrassen zijn het met uitsterven bedreigde Servische *Zwarte Svrljig Hoen* (Svrljiška kokoš) en het *Vinča Jelenak Hoen* (Vincanski Jelenak; *Vinča 'gehoornd' Hoen*).

Het zwarte Svrljig Hoen is een oud Servisch ras, ontstaan in de 20e eeuw in de omgeving van de gemeente Svrljig. De hanen wegen gemiddeld 2,0 kg en de hennen 1,5 kg. Ze leggen slechts 100 à 120 eieren per jaar met een gewicht van 50 à 55 gr. Eikleur is lichtbruin met groene zweem. ^[21,22] De hennen zijn met 7,5 maanden volwassen ^[22].

Het *Vinča gehoornd hoen* is een nieuw ras, voor het eerst geïntroduceerd in 1999 op een tentoonstelling in Belgrado. Maker van het ras is de beroemde fokker en internationaal keurmeester Prof. Aleksandar Kuga. De creatie van de *Vinča Jelenak* nam 11 jaar in beslag, waarbij gebruik is gemaakt van Hollandse Kuifhoenders, Somborska Kaporka en La Flèche. De naam *Vinča Jelenak* komt van *Vinča*, (een regio bij de stad Belgrado, Servië) en *Jelenak* (vliegend hert) vanwege de speciale kamvorm die lijkt op de vertakte kaken van die kever. ^[23, 24]

Rechts: Vinča Jelenak haan. (foto: A. Kuga)

DUBBELDOEL RASSEN

Sombor kuifhoen (Somborska kaporka)

Dit Servische hoenderras is gecreëerd in het begin van de 20^e eeuw in Vojvodina, regio Sombor, door kruisen van het lokale ras met de Houdan en Sulmtaler ^[25]. Volgens het Centar za očuvanje autohtonih rasa (COAR), was het vrijwel verdwenen na de Tweede Wereldoorlog. Dankzij een groep enthousiastelingen werd het ras weer tot leven gewekt in de jaren 60 van de vorige eeuw.

Nu werkt men aan de creatie van de Sombor kuifkriel en het behoud van het standaard ras.

Links: Sombor Kuifhoen hen en haan, rood. (foto Hristo Lukanov)

Ze zijn erkend in wit, koekoek, rood, zwart, blauw en buff. Kenmerk van dit ras is de goed ontwikkelde kuif, vanwaar de naam. Sombor kuifhoenders zijn een uitstekend dubbeldoel ras, rustig van aard en met een zeer goede leg. De hennen zijn volwassen op 6 ½ maand [22].

Gewicht: 3,5-4,0 / 2,5-3,0 kg.
Minimum gewicht broedei: 55 gr. Ringmaat: 22/20

Banat Naakthalshoen (Banatski gološijan)

Links: Banat Naakthals hen (foto: Hristo Lukanov)

Onder: Kop van deze Naakthals hen (foto: Hristo Lukanov)

Het Banat Naakthals hoen werd gecreëerd in de Banat regio in Servië, waarschijnlijk

door kruising van de plaatselijke kip met Roemeense Naakthals hoenders. Dit ras behoort tot de groep van Centraal-Europese Naakthals hoenders, die een gemeenschappelijke oorsprong hebben. Ze zijn populair in Servië en Montenegro [26]. Dit zijn dubbeldoel kippen,

met allel(en) van het Na-gen (Naakthals gen). Voor de tentoonstelling worden heterozygote dieren gebruikt. *(Met een veertoeftje aan de kale hals. Red.)*

De laatste jaren wordt gewerkt aan het creëren van de Banat Naakthals kriel^[25]. Volgens de Centar za očuvanje autohtonih rasa-COAR (die een vermelding citeren van gegevens van de FAO), werd in 2008 de populatie van het ras geschat op 1000 tot 2000 dieren.

Het ras komt voor in verschillende kleurslagen; de meest populaire zijn rood, wit en koekoek. Deze hoenders zijn middelvroeg geslachtsrijp.

Gewicht: 2,5-3,0 / 2,0-2,5 kg.

Minimum gewicht broedei: 55 gr.

Ringmaat: 20/18

Kroatisch Hoen (Hrvatica)

Het Kroatisch Hoen is gecreëerd in 1917 door Ivan Lakuš (1891-1949) in de plaats Torchech, Kroatië, door het kruisen van lokale hennen die voorkwamen langs de Drava rivier (Podravina regio, Kroatië), met Leghorn hanen. In het laatste stadium is ook de Welsumer gebruikt^[27]. Het Kroatisch Hoen werd heel populair in de jaren dertig van de 20^e eeuw vanwege zijn uitstekende legcapaciteit^[27, 28, 29].

Links: Rode Kroatisch Hoen, haan op een Kroatische pluimveeshow (foto: Ante Obrovac, HR)

Onder: Rode Kroatisch Hoen, hen op de Europa Show, Nitra, 2009 (foto met dank aan Dražen Biličić, HR)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog en de naoorlogse periode zijn de aantallen van het ras aanzienlijk verminderd; het ras was zelfs bijna verdwenen in de jaren 80 van de vorige eeuw. Dankzij de inspanningen van de fokkers, werd dit ras gered en nu is het een van de meest populaire kippenrassen van het land.

Het Kroatische Hoen is erkend in zwart, rood, zwart-goudhals en patrijs. De seksuele rijpheid van de hanen is op ong. 6 maanden, en van de hennen 6 ½ maand.^[30]

Gewicht: 3,0-4,0 / 2,0-3,0 kg.

Minimum gewicht broedei: 55 gr.

Ringmaat: 20/18

Međimurje Hoen (Međimurska kokoš)

Een Kroatisch hoenderras gecreëerd in Medzhimurska Županija. Het lijkt uiterlijk veel op de Hrvatica, maar is groter, met gele snavel en poten en bleekgele oren. Ze leggen zo'n 180 tot 210 grote eieren per jaar. Deze kippen zijn middelvroeg geslachtsrijp, niet veeleisend en rustig. Het Međimurje Hoen is erkend in de volgende kleurslagen: patrijs, geelpatrijs en tarwe.

Gewicht: 4,0-4,5 /3,0-3,5 kg.
Minimum gewicht broedei: 65 gr.
Ringmaat: 22/20

**Rechts: Međimurje haan en hen
(foto's met dank aan Dražen Biličić,
HR)**

Posavina Kuifhoen (Posavska kukmasta kokos)

Het Posavina kuifhoen is gecreëerd in het begin van de 21e eeuw in Kroatië, door selectie van de grote gekuifde hoenders die gehouden werden langs de Sava rivier bij de stad Zagreb. De maker is Zdravko Kozić, met hulp van Josipa Bertinovca.

**Links: Gestreept Posavina Kuifhoen
haan op de Europashow Nitra 2009.**

**Onder: Kopstudie van een Posavina
Kuifhoen hen op de Europashow,
Nitra, 2009. (foto's met dank aan
Dražen Biličić, HR)**

In 1999 begonnen ze aan de creatie van het ras en in 2004 werd het ras erkend in Kroatië. ^[31] Posavina Kuifhoenders worden steeds populairder in Kroatië. Deze kippen hebben een goede vleesopbrengst, zijn niet veeleisend en hebben een redelijk goede leg.

Gewicht: 3,5-4,5 / 2,5-3,5 kg.

Minimum gewicht broedei: 55 gr.

Ringmaat: 22/20

Križevaci Kuifhoen (Križevačka Kukmasta Kokoš)

Deze rasgroep is gemaakt in de jaren 90 van de vorige eeuw door Josip Vojta en Katica Vojta in de stad Krizevtsi, Kroatië. Voor de creatie is vooral gebruik gemaakt van goud gezoomde Orpingtons en lokale kuifhoenders. De hoenders lijken op Orpingtons maar dan met een middelgrote kuif. Križevaci kuifhoenders krijgen meer en meer aanhangers in Kroatië en aangrenzende landen. Ze zien er interessant uit, zijn rustig van aard en leggen goed. De hennen zijn goede

broeders en kloeken. Men is nu bezig met de creatie van een krielvorm van dit ras.

Gewicht: 4,0-4,5 / 3,0-3,5 kg.

Minimum gewicht broedei: 55 gr.

Ringmaat: 22/20

**Links: Een paar Križevaci
Kuifhoenders. (Tekening door
Hristo Lukanov)**

Ook noem ik nog de Altsteirer (Stajerskih kokoši) en de Transylvanische Naakthals (Git golas de Transilvania) rassen, die populair zijn bij de pluimveehouders in Slovenië-Oostenrijk en Roemenië-Hongarije, maar buiten de

geografische grenzen van het Balkan schiereiland: Stiermarken en Transsylvanië. Voor meer informatie over Naakthals hoenders verwijzen ik graag naar dit artikel: <http://www.aviculture-europe.nl/nummers/08E04A04.pdf> (Tekst Bobo Athes, RO)

LANGKRAAIERS

**Servische Langkraaier,
Singer. (Kosovo Lang-
kraaier; Oost-Servische
Langkraaier ; Kosovski
pevač; Turski pevač;
Drenica)**

**Rechts: Servische Langkraaier
(Tekening Hristo Lukanov)**

Dit is een oud langkraaier ras uit de landen van het vroegere Joegoslavië en vooral Servië en Kosovo. Het stamt volgens zeggen af van de Turkse Langkraaiers, geïmporteerd in de

tijd dat de Ottomanen over de Balkan regeerden. Dit ras is bekend onder diverse namen, maar is aangemeld ter erkenning bij de EE onder de naam Servische Langkraaier / Singer.

Links: Servische Langkraaiers. (foto: Hristo Lukanov)

De Servische Langkraaier is wereldwijd bekend om zijn kraai-vermogen. Ze zijn in het begin van de 21^e eeuw in diverse Europese landen geïntroduceerd. Hun 'gezing' is lang, laag, luid en melodisch en duurt meestal 20 tot 40 seconden. De kraai van sommige hanen duurt

wel tot 60 seconden, waarmee ze de Turkse Denizli naar de kroon steken qua record kraailengte. ^[22, 32, 33]

Het gevederte is zwart met een groene glans, rood tot goud gekleurde schouders zijn toegestaan, alsook een enkele witte veer in de kuif ^[32]. De kop heeft een typische helmvormige kuif. De hanen zijn sexueel volwassen op 6 à 7 maanden en de hennen op 7 ½ à 8 maanden ^[22].

Gewicht: 2,4-3,25 / 1,5-2,2 kg.

Minimum gewicht broedei: 55 gr. Ringmaat: 20/18

Boven: Servische Langkraaier haan (foto: Hristo Lukanov)

Berat

De Berat is een oud langkraaier ras uit de Balkan, ontstaan in Albanië en het voormalige Joegoslavië, misschien al eeuwen geleden. De naam komt van de stad Berat in Albanië. De Berat is een uiterst zeldzaam ras. Na de oorlog was het ras uitgestorven in de voormalige Joegoslavische republiek.

Een klein aantal vertegenwoordigers van het ras worden gefokt in Turkije en Duitsland ^[32, 33, 34, 35]. In Duitstalige landen is dit ras ook bekend als Bosnische zanger (Bosnischer Kräher). Zijn kraaigeluid bestaat uit diepe, lage tonen en duurt 15 seconden. Bij sommige hanen is een zang van 38 seconden waargenomen ^[35]. De dieren gehouden in Duitsland hebben een lager gewicht en een betere leg.

Gewicht: 3-3,5/2-2,5 kg. Minimum gewicht broedei: 55 gr. Ringmaat: 20/18

Links: Berat hoenders (tekening door Hristo Lukanov)

GRIEKSE RASGROEPEN

Kugler beschrijft een beduidend aantal Griekse rassen ^[18]. Volgens de moderne wetenschappelijke inzichten van het begrip ras, is het niet correct om in Griekenland te spreken van kippenrassen, maar over 'rasgroepen'. Gedetailleerde informatie over de Griekse rasgroepen wordt gegeven in Aviculture Europe ^[17].

Rechts: Naakthals haan van Thasos (foto: Nikos Vogiatzis, GR)

RASGROEPEN IN ALBANIË

In Albanië zijn er verschillende regionale, op zichzelf staande rasgroepen. Volgens prof. dr. Kristaq Kume (informatie verstrekt aan de FAO), zijn er in Albanië de volgende rassen: Het Albanees hoen, de lokale zwarte Tropoja Lekbibaj, de lokale Tirana kip en de lokale Tropoja Pac ^[36]. Uit de summier beschrijvingen die van deze hoenders werd gegeven, kan worden geconcludeerd dat het gaat om een onproductieve lokale rasgroepen, met grote variaties in uiterlijk, met als voornaamste verschil de regio waar ze voorkomen.

TURKSE RASSEN

In Turkije zijn verschillende rassen, de meest populaire zijn de Sultan, Hint (Hint Horoz) en Denizli. Deze rassen zijn populair vanwege de sierwaarde van de Sultan, de vechtkwaliteiten van de Hint en de vocale capaciteiten van de Denizli. Alle drie zijn het oude rassen, ontstaan eeuwen geleden in het Ottomaanse Rijk.

De Turkse Hint ontstond waarschijnlijk nog eerder, in de 11e eeuw. Gerze is een ander Turkse ras dat lijkt op de Franse La Flèche. We zullen niet verder ingaan op de Turkse rassen vanwege hun bekendheid en populariteit, en het feit dat ze zijn gecreëerd buiten het Balkan schiereiland (behalve de Sultan).

1* **Een Ras** is een homogene groep dieren van één soort met een gemeenschappelijke oorsprong, ontstaan onder invloed van menselijke creativiteit, die karakteristieke kenmerken en productieve kwaliteiten hebben en die doorgeven aan kwantitatief voldoende nakomelingen, zonder noodzaak van nauwe inteelt ^[37; 38].

2* **Een Rasgroep** is een tijdelijke, intermediaire eenheid ontstaan tijdens het creëren van het ras, die zich kan ontwikkelen tot een ras, of verdwijnen ^[39].

Boven: Een paar Sultans, getekend door Hristo Lukanov. Links en onder: Kroatische krielhoenders. (foto's: KUHPK)

Concluderend kan ik zeggen dat de populariteit van lokale Balkan rassen geleidelijk toeneemt zowel op de Balkan als wereldwijd in de pluimveefokkerij. Ik geloof oprecht dat er in de nabije toekomst meer en meer Balkan rassen te zien zullen zijn op een grote Europese tentoonstelling. Veel rassen zijn al erkend door de EE of zitten in de erkenningsprocedure en aan de andere wordt serieus gewerkt. Dit is voornamelijk te danken aan het enthousiasme van de jonge generatie van Balkan fokkers die veel energie en kennis steken in de promotie van onze hobby.

Ik wil hierbij graag mijn dank uitspreken aan Mladen Cvetkovic (RS), Dražen Bilicic (HR), Ante Obrovac (HR), Nikos Vogiatzis (GR) en Momin Sönmez (TR) voor hun hulp bij de voorbereiding van dit artikel.

TOEGEVOEGDE INFORMATIE

Struma Hoen

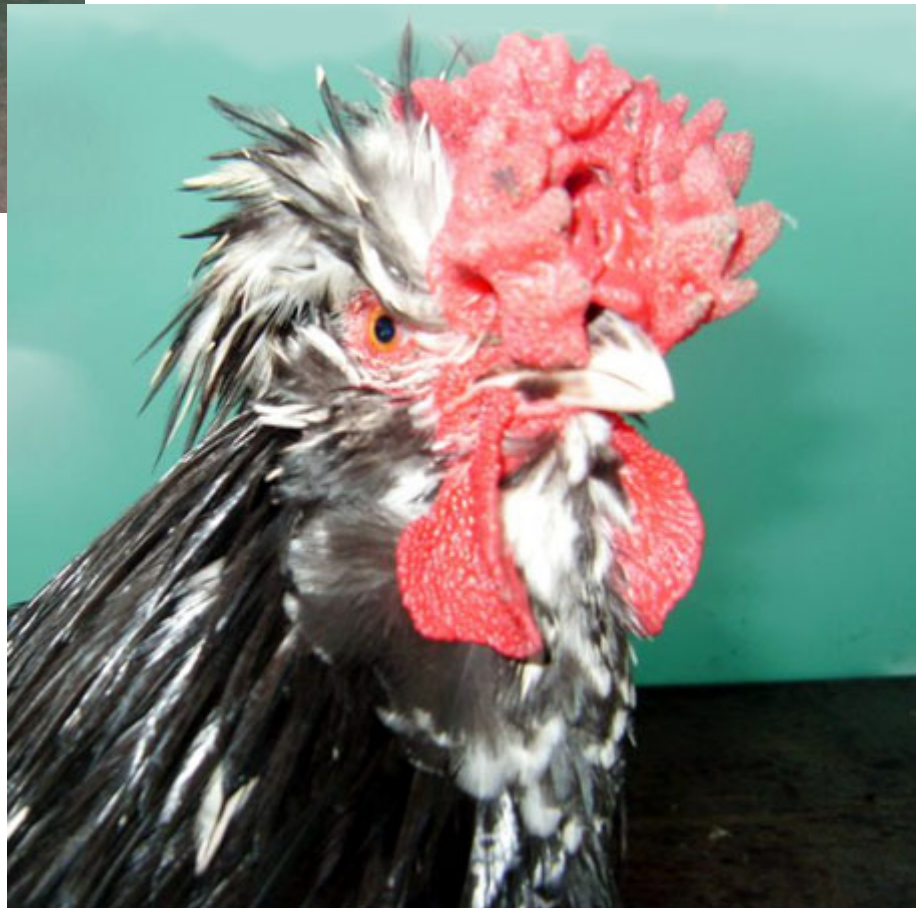
Sinds 2 of 3 jaar worden er door Bulgaarse fokkers steeds vaker de zogenaamde Struma Hoenders gefokt. Deze hoenders van rasgroep onderscheiden zich door hun relatief grote formaat en de kuif, baard en voetbevedering. Ze komen voor in diverse kleurslagen, waarvan de bonte variëteit het beste vastgelegd is.

Deze hoenders zijn al gepresenteerd op verschillende grote shows in Bulgarije en worden door veel loefhebbers gefokt. Maar er is nog veel werk te doen om alle uiterlijke kenmerken vast te leggen.

**Rechts en onder: Struma haan en hen.
Foto's: T. Aleksiev.**

**Rechts: Kopstudie van een
Struma haan.
Foto: T. Aleksiev.**

Op de volgende pagina ziet u nog 2 foto's van Bulgaarse Krielen, (*aka Bregovska dzinka*), gefotografeerd op de Nationale Show van 25 t/m 28 oktober 2012 in Lovech, Bulgarije.

Boven: Kopstudie van een Bulgarse kriel hen.
Rechts: Een Bulgarse kriel haan.
Foto's: Hristo Lukanov.

Referenties

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Balkans> (06 March, 2012, date last accessed).
2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Balkans-> (06 March, 2012, date last accessed).
3. **Pollard J**, 1977. Birds in Greek Life and Myth. Plymouth: Thames and Hudson.
4. **West B and Zhou BX**, 1988. Did chickens go north? New evidence for domestication. *Journal of Archaeological Science*, 15, 513-533.
5. **Crawford R**, 1990. Poultry breeding and genetics. Elsevier Health Sciences.
6. **Scrivener D**. 2009. Popular poultry breeds. Crowood Press.
7. **Corti E, Moiseyeva IG and Romanov MN**, 2010. Five-Toed chickens: their origin, genetics, geographical spreading and hystori. *Izvestiya of TAA*, 7, 156-170.
http://www.summaqallicana.it/Volume3/Five_toed_chickens_Izvestiya_2010.pdf (18 June, 2012, date last accessed).
8. **Lukanov H**, 2011. *Bulgarian poultry breeds*.
<http://www.aviculture-europe.nl/nummers/11E02A03.pdf> (07 March, 2012, date last accessed).
9. **Semerdjiev V**, 2005. Atlas I karakteristika na produktivnite ptitsi. Suyuz na uchenite- Stara Zagora.
10. **Petrov P, Lukanov H and Gerzilov V**, 2011. Black Shumen Chicken – Current Status and Egg Productivity. *Agricultural sciences*, III (6), 135-141.
11. **Hammond K**, 1994. Conservation of Domestic Animal Diversity: Global Overview. *Proceedings of the 5th World Congress on Genetics Applied to Livestock Production* 21, 423-439. Guelph, Ontario, Canada.
12. **Ruane J**, 1999. A critical review of the value of genetic distance studies in conservation of animal genetic resources. *Journal of Animal Breeding and Genetics*, 116 (5), pages 317-323.
13. **Delany ME**, 2003. Genetic Diversity and Conservation of Poultry. In: *Poultry Genetics, Breeding and Biotechnology* (ed: W. M. Muir, S. E. Aggrey) pp: 257-283. CABI, First edition.
14. **Notter D**, 1999. The importance of genetic diversity in livestock populations of the future. *Journal of Animal Science*, 77, 61-69.
15. **Delany ME**, 2004. Genetic variants for chick biology research: from breeds to mutants. *Mechanisms of Development*, 121, 1169-1177.
16. Klub uzgajatelja hrvatske patuljaste kokoši.
<https://sites.google.com/site/klubuzgajateljajpk/home> (10 March, 2012, date last accessed).
17. **Vogelaar E**, 2007. Chicken Breeds in Greece.
<http://www.aviculture-europe.nl/nummers/07E04A08.pdf> (15 April, 2012, date last accessed).
18. **Kugler W**, 2010. Rare Breeds and Varieties of the Greece Atlas 2009 - Synonyms, Occurrence, Description of Rare Breeds in Greece. Monitoring Institute for Rare Breeds and Seeds in Europe.
19. **Arbeiter A**, 1914. *Handbuch der Nutzgeflügelzucht für Österreich und die Donauländer*. Ein Beitrag zur Hebung der ländlichen Geflügelzucht. Frick, Wien.
20. Dalmatinska kokoš.
<http://dalmatinska-kokos.blog.hr/> (19 February, 2012, date last accessed).
21. Monitoring Institute for Rare Breeds and Seeds in Europe. Rare Breeds and Varieties of the Balkan Atlas 2009. Monitoring Institute for Rare Breeds and Seeds in Europe. <http://www.save-foundation.net/pdf/BreedatlasBalkan.pdf> (08 February, 2012, date last accessed).
22. **Stojanović S**. Svrljig Black. Domestic Animal Diversity Information System. FAO.

- <http://dad.fao.org/> (08 February, 2012, date last accessed).
23. **Kuga A, 2002.** Rasna živina - radost okućnica. Draganic DOO.
24. Srpski rogonja trči po Vinči. <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2005/07/01/srpski/R05063001.shtml> (08 February, 2012, date last accessed).
25. Centar za očuvanje autohtonih rasa (COAR) .
http://www.cepib.org.rs/?page_id=167 (12 February, 2012, date last accessed).
26. Peric, L. Presentation of rare breeds of poultry in Serbia.
http://www.agrobiodiversity.net/balkan/pdf/Serbia/Peric_poultry.pdf (12 February, 2012, date last accessed).
27. Hrvatski Savez udruga uzgajatelja malih životinja - HSUMZ.
<http://www.cro-qolub.com/> (14 February, 2012, date last accessed).
28. Kokoš hrvatica. Hrvatske poljoprivredne agencije- HPA.
<http://www.hpa.hr/> (14 February, 2012, date last accessed).
29. **Janječić Z, 2007.** Kokoš hrvatica. MESO. Vol. IX, Issue 6, 312-315.
30. **Ivankovic A.** Hrvatica. Domestic Animal Diversity Information System. FAO. <http://dad.fao.org/> (14 February, 2012, date last accessed).
31. Posavska kukmasta kokos. "MALI UZGAJIVAČ" Udruga uzgajivača i ljubitelja malih životinja- Dugo Selo.
<http://uzgajivac.blogspot.com/2010/10/posavska-kukmasta-kokos.html> (14 February, 2012, date last accessed).
32. The Drenica/ the Kosovo Longcrower.
<http://www.longtail-fowl.com/drenica.html> (16 February, 2012, date last accessed).
33. The Kosova Longcrower. http://www.ultimatefowl.com/wiki/index.php?title=Kosova_Longcrower (16 February, 2012, date last accessed).
34. **Six A, 2009.** Bosnischer Kräher. Uralte Rasse- neu in Deutschland. Hühner. Geflügelzeitung, 16, 14-15.
35. Bosnischer Kräher.
<http://www.vieh-ev.de/Rassen/Gefluegel/bosnischerkraeher.html> (20 February, 2012, date last accessed).
36. Kume, K. Albania. Chicken breeds. Domestic Animal Diversity Information System. FAO.
<http://dad.fao.org/> (16 February, 2012, date last accessed).
37. Eftimov B, Konstantinov G, 1973. Genetika I razvazhdane na selskostopanskite zhivotni. Zemizdat. Sofia.
38. Kaytazov G, Kabakchiev M, Aleksieva D and Genchev A, 2000. Pticevudstvo. Forum. Stara Zagora.
39. Yotova I, Yotsov S and Atanasov K, 1998. Veterinarnomeditsinska genetika, nasledstvena patologiya I razvuzhdane na domashnite zhivotni. Nauka i Tehnika. Stara Zagora.

Onder: Dalmatische hanen. (Foto: Dražen Biličić, HR)

